

ENVIR ADVOCATEN
Keizersgracht 450-0V
1017 DK Amsterdam
T +31 20 737 20 00
F +31 20 750 32 22

Actualiteiten Natuurbeschermingsrecht
21 maart 2019 - VMR

Marieke Kaajan

marieke.kaajan@envir-advocaten.com
+31 6 504 310 52

Inleiding

- Programmatische Aanpak Stikstof
- Overige actualiteiten

Marieke Kaajan VMR Actualiteitendag 2019

Jurisprudentie PAS

Belangrijkste jurisprudentie over het PAS tot nu toe:

- ABRVS 17 mei 2017, ECLI:NL:RVS:2017:1259 en 1260;
- ABRVS (Vz.) 9 maart 2018, ECLI:NL:RVS:2018:795 → gedeeltelijke schorsing vergunningen gebaseerd op het PAS;
- Conclusie A-G Kokott 25 juli 2018, ECLI:EU:C:2018:622;
- Arrest HvJ 7 november 2018, ECLI:EU:C:2018:882;
- RB Midden-Nederland 29 november 2018, ECLI:NL:RBMNE:2018:5825;
- RB Overijssel 30 november 2018, ECLI:NL:RBO:2018:4590;
- RB Noord-Nederland 20 december 2018, ECLI:NL:RBNNE:2018:5385;
- ABRVS (Vz.) 14 maart 2019, ECLI:NL:RVS:2019:831.

Marieke Kaajan VMR Actualiteitendag 2019

Systematiek en PB PAS aanvaardbaar

HvJ 7 november 2018

- Art. 6, lid 3, HRL staat niet in de weg aan een programmatische aanpak met een passende beoordeling;
- Maar 'dat is slechts het geval wanneer na een grondige en volledige toetsing van de wetenschappelijke deugdelijkheid van die beoordeling kan worden gegarandeerd dat er wetenschappelijk gezien redelijkerwijs geen twijfel bestaat dat geen van de plannen of projecten schadelijke gevolgen heeft voor de natuurlijke kenmerken van het betrokken gebied'.

Marieke Kaajan VMR Actualiteitendag 2019

Generieke uitzondering op de vergunningplicht

HvJ 7 november 2018

- Het uitsluiten van een bepaalde categorie van projecten kan alleen indien “de nationale rechter ervan overtuigd is dat de passende beoordeling [...] die in een eerder stadium is uitgevoerd, voldoet aan het criterium dat er geen redelijke wetenschappelijke twijfel bestaat” dat de projecten geen schadelijke gevolgen hebben voor de natuurlijke kenmerken van het betrokken Natura 2000-gebied.
- Het lijkt “niet buiten redelijke wetenschappelijke twijfel te staan” dat het weiden van vee en bemesten van gronden geen schadelijke gevolgen hebben voor de natuurlijke kenmerken” van de betrokken Natura 2000-gebieden.

Marieke Kaajan VMR Actualiteitendag 2019

PAS-maatregelen

HvJ 7 november 2018

- Instandhoudings- en passende maatregelen kunnen pas meegenomen worden als deze maatregelen zijn uitgevoerd;
- Positieve effecten van instandhoudings- en passende maatregelen kunnen niet worden toegerekend aan een individueel project;
- Maatregelen waarmee schadelijke gevolgen van een project worden voorkomen of verminderd mogen wel in de passende beoordeling worden meegenomen, maar alleen waarvan de verwachte voordelen vaststaan ten tijde van de beoordeling mogen worden meegenomen in de passende beoordeling; criterium: wetenschappelijk gezien geen redelijke twijfel.

Marieke Kaajan VMR Actualiteitendag 2019

Timing van de maatregelen

HvJ 7 november 2018

- Toekomstige voordelen van maatregelen mogen niet worden betrokken in de passende beoordeling van het PAS als die voordelen nog niet vaststaan, “met name omdat nog niet is uitgewerkt hoe de voordelen tot stand zullen worden gebracht of omdat het niveau van wetenschappelijke kennis het niet mogelijk maakt dat zij met zekerheid in kaart worden gebracht of gekwantificeerd” (gelijk ook HvJ EU 25 juli 2018, ECLI:EU:C:2018:593).

Conclusie A-G 25 juli 2018

- Het zal “zeer moeilijk zijn om in het geval van toekomstige maatregelen en ontwikkelingen aan dit criterium te voldoen, zowel wat betreft de doeltreffendheid van de maatregelen als ter zake van de redenering dat de maatregelen en ontwikkelingen überhaupt plaatsvinden”;

Marieke Kaajan VMR Actualiteitendag 2019

Uitleg projectbegrip

HvJ 7 november 2018

- Tot heden werd als project in de zin van de HRL ‘in ieder geval’ een project in de zin van de MER-richtlijn beschouwd (fysieke ingreep in het natuurlijk milieu, andere (bouw)werken);
- Project in de zin van de MER-RL is altijd een project in de zin van de HRL;
- Maar een project in de zin van de HRL hoeft niet altijd een MER-project te zijn;
- HvJ: Relevant is of sprake is van een activiteit die mogelijk significant negatieve gevolgen heeft voor een Natura 2000-gebied → dan project in de zin van de HRL.
- Gevolg: beperking van de mogelijkheden voor ‘andere handelingen’.

Marieke Kaajan VMR Actualiteitendag 2019

Voortzetting van een project / bestaande rechten

HvJ 7 november 2018

- Er is geen sprake van één en hetzelfde project, als geen sprake is van continuïteit en volledige overeenstemming, met name wat betreft de plaatsen waar en de voorwaarden waaronder deze activiteit wordt uitgevoerd → nadere duiding van HvJ 14 januari 2010, ECLI:NL:EU:C:2010:10 (Stadt Papenburg)

Marieke Kaajan VMR Actualiteitendag 2019

Rol voor KDW?

Conclusie A-G 25 juli 2018

- Zolang het PAS niet gericht is op het terugbrengen van de maximale stikstofbelasting van een Natura 2000-gebied tot een omvang waarbij aantasting van het gebied kan worden uitgesloten (bijv. de kritische depositiewaarde), kan het programma niet ten grondslag worden gelegd aan een afzonderlijk toestemmingsbesluit

HvJ 7 november 2018

- “in omstandigheden als die van het hoofdgeding zijn de mogelijkheden om een vergunning te verlenen voor activiteiten die in een later stadium een nadelige invloed kunnen hebben op de ecologische situatie van de betrokken gebieden, noodzakelijkerwijs gering wanneer de staat van instandhouding van een natuurlijke habitat ongunstig is”

Marieke Kaajan VMR Actualiteitendag 2019

PAS – toekomst?

- Vervolgzitting bij ABRVS was op 14/2/2019; uitspraak wordt voor de zomer verwacht;
- Ook “nationale gebreken” moeten worden hersteld;
- Varianten voor oplossingen: (i) ADC-toets voor de PAS; (ii) uitgekilde PAS; (iii) terug naar interne en externe saldering; (iv) eerst herstel natuur; (v) aanpassing aanwijzingsbesluiten; (vi)....;
- In de tussentijd wisselende uitspraken over schorsing PAS-vergunningen, waarbij wordt aangesloten bij ABRVS 9 maart 2018 (ECLI:NL:RVS:2018:795) of juist niet (ECLI:NL:RBMNE:2018:5823);
- NB: ABRVS (Vz.) 14 maart 2019 (ECLI:NL:RVS:2019:813): schorsing vergunning voor activiteit met toename < 0,05 mol/ha/jaar maar waarbij >60% ontwikkelingsruimte is uitgegeven.

Marieke Kaajan VMR Actualiteitendag 2019

Overige actualiteiten

- ABRVS 18 juli 2018 (ECLI:NL:RVS:2018:2454): geslaagde ADC-toets; duidelijkheid over welke PAS-gegevens actief ter inzage moeten worden gelegd (invoergegevens wel; overige gegevens op verzoek);
- ABRVS 11 juli 2018 (ECLI:NL:RVS:2018:2339): aanleg (werk)eiland met luwte is mitigerende maatregel
- Nieuw EC-document “Beheer van Natura 2000-gebieden – De bepalingen van artikel 6 van de habitatrichtlijn (92/43/EEG)” d.d. 25 januari 2019, Pb EU 2019/C 33/01;
- Aanvullingsbesluit Natuur Omgevingswet heeft ter consultatie gelegen → ‘duidelijkheid’ over de vormgeving van de natuurbescherming in de Omgevingswet en (m.n.) de onderliggende AMVB’s.

Marieke Kaajan VMR Actualiteitendag 2019

Contact

- ENVIR Advocaten
- Marieke Kaajan

- +31 6 504 310 52
- +31 20 737 20 66

- marieke.kaajan@envir-advocaten.com

Marieke Kaajan WVR Actualiteitdag 2019

